

Nr 141

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna m. m.

(5:e avd.)

Utskottet har till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bengtson m. fl.* (I: 184) och den andra inom andra kammaren av herr *Hedlund m. fl.* (II: 246), i vilka motioner hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt parlamentarisk utredning av frågan om kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna, såväl ur skattepolitisk synpunkt som med hänsyn till frågans betydelse för den kommunala demokratin, i enlighet med vad i motionerna anförts;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ferdinand Nilsson m. fl.* (I: 478) och den andra inom andra kammaren av herr *Svensson i Vä* (II: 592), i vilka hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag avseende en rationell fördelning av uppgifter och kostnader för samhällsuppgifter mellan staten, landstingen och primärkommunerna samt att därvid beaktas den demokratiska principen att den instans som beslutar en utgift även skall betala den.

Beträffande motiveringen för berörda yrkanden får utskottet hänvisa till motionerna II: 246 och I: 478.

Utskottet. I motionerna I: 184 och II: 246 påyrkas tillsättande av en parlamentarisk utredning av frågan om kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna, och i motionerna I: 478 och II: 592 framförs krav på utredning avseende en rationell fördelning av uppgifter och kostnader för samhällsuppgifter mellan staten, landstingen och primärkommunerna. De båda motionsyrkandena har sålunda i stort sett samma syfte.

Utskottet vill i anledning av motionsyrkandena erinra om 1965 års riksdags beslut om kommunal skatteutjämning m. m. I samband med den på utskottets behandling ankommande delen av berörda ärende hade utskottet att yttra sig om vissa då framställda motionsyrkanden rörande frågan om fördelningen av kostnaderna mellan staten och kommunerna. I sitt utlåtande nr 78 erinrade utskottet inledningsvis om att skatteutjämnings-

kommittén inte tog någon ställning till frågan om fördelningen mellan stat och kommun i stort av kostnaderna för den samhällsverksamhet som åvilar kommunerna. Kommittén framhöll dock att det syntes motiverat att frågan om fördelningen av kostnaderna på skolans område mellan stat och kommun togs upp till prövning inom en snar framtid. Vidare underströk kommittén angelägenheten av att i samband med prövningen av kommitténs förslag kostnadsfördelningen mellan staten och landstingskommunerna underkastades en prövning från allmänna skattepolitiska utgångspunkter.

För egen del underströk utskottet att kommunerna till följd av stegrade kostnader inom sjukvården och skolväsendet samt andra verksamhetsområden stod inför mycket svårbemästrade ekonomiska problem. Såsom framgick av den då förevarande propositionen innebar emellertid de i densamma framlagda förslagen en betydande ökning av bidragsgivningen till kommunerna. Därjämte garanterade skatteutjämningsystemets utformning att statsbidraget blev värdebeständigt och standardföljsamt. Utskottet ansåg att man först borde avvakta verkningarna av detta system i dess nuvarande utformning innan man tog upp frågan om kostnadsfördelningen mellan stat och kommun. Systemet innehöll också utomordentliga möjligheter att påverka såväl bidragsgivningens omfattning som bidragsmedlens fördelning mellan kommunerna. Under återopande härav avstyrkte utskottet de ifrågavarande motionsyrkandena och riksdagen beslöt i enlighet härmed.

När ifrågavarande spörsmål nu åter tagits upp i motionsväg vill utskottet framhålla, att den av 1965 års riksdag beslutade skatteutjämningsreformen genomförts med verkan fr. o. m. år 1966. Såvitt utskottet kan finna saknas f. n. anledning att avvika från den av utskottet i fjol hävdade uppfattningen att man först bör avvakta verkningarna av det nya systemet innan man tar upp frågan om kostnadsfördelningen mellan stat och kommun. Med utgångspunkt härifrån och under hänvisning i övrigt till vad utskottet anförde i sitt nyssnämnda utlåtande finner sig utskottet böra avstyrka de nu föreliggande motionsyrkandena.

Utskottet hemställer,

att motionerna I: 184 och II: 246 samt I: 478 och II: 592 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 november 1966

På statsutskottets vägnar:

EMIL NÄSSTRÖM

Närvarande: se under utlåtandet nr 142.

Reservation

av herrar *Axel Andersson, Ivar Johansson, Harry Carlsson, Karl-Erik Eriksson, Johan Olsson, Ståhl, Eliasson* i Sundborn, fröken *Elmén*, herrar *Nelander* och *Sjönell*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka de föreliggande motionerna och att därför

dels den del av utskottets yttrande, som på s. 3 börjar med »Utskottet vill» och på s. 4 slutar med »föreliggande motionsyrkandena», bort ha följande lydelse:

»Utskottet vill erinra om att skatteutjämningskommittén, vars arbete låg till grund för 1965 års riksdags beslut om kommunal skatteutjämning m. m., inte tog någon ställning till frågan om fördelningen mellan stat och kommun i stort av kostnaderna för den samhällsverksamhet som åvilar kommunerna. Enligt utskottets mening utgör den omständigheten att en skatteutjämningsreform nyligen genomförts inte något hinder för att en parlamentarisk utredning skyndsamt tillsätts för att pröva hela den nu föreliggande frågan ur såväl skattepolitiska som andra synpunkter. Utskottet vill därför tillstyrka det i motionerna I: 184 och II: 246 framställda yrkandet. Vid bifall härtill torde även de i motionerna I: 478 och II: 592 framförda synpunkterna bli tillgodosedda.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 184 och II: 246 samt i anledning av motionerna I: 478 och II: 592, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt parlamentarisk utredning av frågan om kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna.»